

Raadsvoorstel

Datum raadsvergadering : 20 februari 2025

Zaaknummer : 946361

Onderwerp: : Opname vervoer naar school in verordening sociaal domein

De raad wordt voorgesteld

1. Kennis te nemen van de aangepaste routekaart Transformatie vervoer naar school.
2. De gewijzigde Verordening sociaal domein gemeente Oude IJsselstreek 2025 vast te stellen in verband met opname van de regeling voor vervoer naar school in deze verordening.
3. De Verordening bekostiging leerlingenvervoer gemeente Oude IJsselstreek 2021 in te trekken.

Aanleiding

Op 4 september jl. heeft het college het startschot gegeven voor een verkenning van de transformatieopgave in het leerlingenvervoer. Achtergrond van deze verkenning zijn de gestaag toenemende uitgaven aan taxivervoer naar speciaal onderwijs, het chauffeurstekort in de taxibranche en de wens van het college om vervoervoorzieningen naar school op dezelfde wijze te beoordelen en toe te kennen als andere voorzieningen in het sociaal domein.

Tijdens deze verkenning hebben we gesproken met ouders (via een enquête en ouderavonden), onderwijs, ZOOV, Buurtzorg Jong en de Adviesraad Sociaal Domein. Met de input van deze gesprekken is een routekaart opgesteld waarin de inbreng van verschillende partijen verwerkt is. Deze routekaart concretiseert de beoogde veranderingen in de werkwijze (consulent, keukentafelgesprekken), de voorziening (de invulling van passend vervoer) en de spelregels (de verordening) en neemt deze in een planning op.

De raad is geïnformeerd over de verkenning en de routekaart. In de commissievergadering van 2 december bleek dat er bij de ouders en de raad nog steeds veel zorgen leven over uiteenlopende aspecten van het leerlingenvervoer en de stappen in de routekaart. Naar aanleiding hiervan zijn de plannen en de fasering in de routekaart bijgesteld. Een belangrijke mijlpaal aan het begin van deze route is het opnemen van leerlingenvervoer in de verordening sociaal domein.

Wat wordt met beslissing bereikt

De raad neemt een besluit over wijziging van de verordening sociaal domein, die de toekenning van vervoer naar school in lijn brengt met de visie voor het sociaal domein, verwoord in 'Naar het hart van de beweging.' Dit betekent met name:

1. De aanvraag is niet langer puur administratief (formulier, beoordeling, toekenning) maar begint bij een gesprek tussen de consulent en de ouders en leerling.

2. Er gaan waarborgen gelden voor de kwaliteit van de voorziening (deze gelden al voor Wmo en Jeugd en Participatie, maar ontbreken volledig in de verordening leerlingenvervoer)

Na vaststelling van de gewijzigde verordening door de raad, implementeert de gemeente een aantal voor ouders belangrijke veranderingen in de uitvoering:

3. De ouders hoeven in beginsel maar één aanvraag te doen, die geldig is tot de leerling van school gaat of tot de omstandigheden veranderen. De gemeente voert tussentijds gesprekken om samen te kijken naar andere mogelijkheden.
4. De gemeente begint gefaseerd met gesprekken. Deze worden gevoerd bij nieuwe aanvragen voor taxivervoer en bij leerlingen die 15 jaar of ouder zijn (op 1 augustus 2025).
5. De consulent haalt de banden met de basisscholen aan, waardoor vervoer meegewogen, aangevraagd en beoordeeld kan worden voordat een leerling overstapt naar speciaal onderwijs

Argumenten om in te stemmen met voorgestelde beslissing(en)

1.1 De routekaart is aangepast n.a.v. overleg met de raad en de ouderavonden

Naar aanleiding van de commissievergadering van 2 december jl. is besloten de routekaart aan te passen. De gemeente komt graag in gesprek met de kinderen, ouders en gezinnen die gebruik maken van vervoer naar school. In deze gesprekken zullen onder andere de gezinssituatie en hun mogelijkheden aan bod komen.

Aan de hand van deze gesprekken zal veel praktijkkennis opgedaan worden door de consulent over de verschillende situaties en mogelijkheden van gezinnen. Met deze kennis en na een evaluatie kan worden nagedacht over vervolgstappen als opstapplaatsen. Op dit moment zijn opstapplaatsen een stap te ver, daarom is ervoor gekozen nog geen opstapplaatsen te realiseren.

2.1 Hoe leerlingenvervoer zoals het nu geregeld is past niet bij onze visie op ondersteuning

De huidige verordening leerlingenvervoer kent een administratieve aanvraag, waarbij taxivervoer bijna altijd wordt toegekend omdat ouders met een verklaring van school aantonen dat hun kind niet met openbaar vervoer naar school kan reizen, ook niet onder begeleiding. Er is geen sprake van een gesprek. Daardoor kan de gemeente niet samen met ouders kijken naar de eigen kracht of naar ondersteuning voor de leerling bij leren om zelfstandig te reizen. En is het lastig om samen te werken met scholen om gezinnen te helpen deze stappen te zetten.

2.2 Het is wenselijk om reizen naar school te ondersteunen vanuit de verordening sociaal domein

De wet vraagt van de gemeente dat we ondersteuning bieden voor zover ouders hun kind niet redelijkerwijs zelf naar school kunnen brengen. Deze rol van de gemeente is vergelijkbaar met onze rol bij voorzieningen voor veilig en gezond opgroeien (Jeugdwet) en ondersteuning (Wmo). De aanpak verwoord in *Naar het hart van de beweging* en de afwegingen daarin over eigen kracht en de rol van de gemeente sluiten naadloos aan op de thematiek van leren zelfstandig reizen en met ouders in gesprek gaan over wat zij zelf kunnen.

2.3 De verordening sociaal domein biedt de kwaliteitsborging die bij leerlingenvervoer nodig is

De Wmo, Jeugdwet en Participatiewet bevatten specifieke bepalingen op het vlak van kwaliteit: normen voor de kwaliteit van voorzieningen en regels over beleidsparticipatie, bezwaar en beroep, fraudepreventie, etc. Onze verordening sociaal domein werkt al deze kwaliteitsborging verder uit. Dit is belangrijk omdat het gaat over kwetsbare inwoners, die in hun dagelijks leven afhankelijk zijn van de wijze waarop de gemeente de wet uitvoert of laat uitvoeren.

In de drie onderwijswetten die het vervoer naar school regelen komen geen bepalingen over kwaliteitsborging voor. En in de huidige verordening leerlingenvervoer ook niet. Toch is het taxivervoer een voorziening waarop gezinnen dagelijks vertrouwen voor het vervoer van deels kwetsbare kinderen, waarop zij zelf geen wezenlijke invloed kunnen uitoefenen en waarin door verplichte aanbesteding een structurele spanning op de kwaliteit staat.

2.4 Aan de zorg van de raad over opstapplaatsen wordt tegemoet gekomen

Het aanwijzen van een opstapplaats voor een leerling (opstappen bij een nabije bushalte in plaats van voor de deur) is alleen zinvol wanneer dit voor de meeste leerlingen in de gemeente geldt. Daarmee schuurt deze maatregel van de maatwerkgerichte aanpak die in de routekaart centraal staat. De zorgen van ouders en raad richten zich ook met name op deze maatregel. Door deze voor nu te temporiseren kan de aandacht uitgaan naar een goede inrichting van de nieuwe wijze van aanvragen en beoordelen.

3.1 De huidige verordening leerlingenvervoer intrekken

Vervoer naar school is op dit moment georganiseerd door middel van de verordening ‘Verordening bekostiging leerlingenvervoer’. Deze volgt het model van de VNG uit 2021, dat in de basis nog steeds dezelfde toekenningscriteria hanteert als de eerste versie uit 1987. Die criteria draaien om het vraagstuk of een leerling met openbaar vervoer (ov) naar school kan, zelfstandig of begeleid. Kan dat niet, dan kent de verordening automatisch taxivervoer toe.

Deze criteria zijn niet in overeenstemming met de werkelijkheid én niet met de visie van Oude IJsselstreek. In onze visie moet niet de beperking van de leerling en de vervoerwijze ‘ov’ centraal staan, maar alle reismogelijkheden van de leerling en de ouders. De gemeente ondersteunt niet vanwege afstand of beperking, maar omdat en voor zover gezinnen iets zelf niet voor elkaar krijgen. Vervoer naar school onderbrengen in de verordening sociaal domein past daarbij; de aparte verordening leerlingenvervoer kan dan komen te vervallen.

Kanttekeningen

a. De nieuwe modelverordening van de VNG is gezien

De VNG biedt gemeenten een modelverordening voor het leerlingenvervoer aan en voert daarin af en toe updates door, laatstelijk in april 2024. Onze huidige verordening leerlingenvervoer is gebaseerd op het VNG-model uit 2020.

Het hebben van een aparte verordening voor leerlingenvervoer stamt uit de tijd (de jaren 80) dat de gemeente nog nauwelijks andere taken in het sociaal domein had. Nu de gemeente inwoners op vele vlakken ondersteunt is het

wenselijk dat die ondersteuning zoveel mogelijk in samenhang plaatsvindt. Mede daarom stappen we ook af van de term ‘leerlingenvervoer’ en hebben we het over (ondersteuning bij) reizen naar school.

Het recent bijgewerkte model van de VNG en de daarin verwerkte expertise zijn wel gebruikt bij het invullen en toetsen van specifieke bepalingen over reizen naar school in de verordening sociaal domein. Meerdere gemeenten hebben het reizen naar school al opgenomen in een integrale verordening sociaal domein en de toekenning omgevormd naar maatwerk en eigen kracht (in de Achterhoek geldt dit voor Bronckhorst en Oost-Gelre).

b. Met de huidige verordening kunnen ook gesprekken worden gevoerd

In de huidige verordening is al een artikel opgenomen dat bepaalt dat het voeren van een gesprek in het kader van de aanvraag mogelijk is en dat rekening wordt gehouden met de eigen kracht van leerling en ouders. Puur voor het kunnen voeren van het gesprek met ouders is het dus niet nodig om de verordening aan te passen. Dit laat echter onverlet dat de verordening aanspraak op volledig taxivervoer blijft geven zodra een leerling niet met openbaar vervoer naar school kan.

Het aanvraagproces in de verordening is ontworpen op basis van snelle afhandeling van aanvragen, niet op het actief zoeken naar mogelijkheden om de eigen kracht (bijvoorbeeld het leren van zelfstandig reizen). Daarnaast doen ouders nu jaarlijks een nieuwe aanvraag voor één schooljaar, maar bij sommige kinderen is jaarlijks opnieuw aanvragen helemaal niet zinvol (bijvoorbeeld: een kind van 4 jaar zal de komende jaren niet zelfstandig leren reizen). Door vervoer naar school op te nemen in de verordening sociaal domein, zullen aanvragen ook voor meerdere jaren gedaan kunnen worden.

c. Recente jurisprudentie over eigen kracht is verwerkt

Van de drie onderwijswetten die het vervoer naar school regelen is er één (de Wet Voortgezet Onderwijs 2020) die bepaalt dat de raad het vervoer naar school bij verordening moet regelen. Dat betekent in het licht van de genoemde jurisprudentie dat ook in de verordening moet worden geregeld wat de gemeente onder eigen kracht verstaat en hoe dit wordt getoetst. Daarvan is in de huidige verordening leerlingenvervoer nauwelijks sprake.

Het is aannemelijk dat de wetgever bij een volgende wetwijziging deze lijn door zal zetten naar de wetten voor basisonderwijs en speciaal onderwijs (WPO en WEC), die voor de meeste aanvragen het wettelijk kader vormen. Om die reden wordt in de verordening sociaal domein voor het vervoer naar school (net als voor de Wmo en de Jeugdwet) een artikel opgenomen dat op hoofdlijnen de toetsing aan de eigen kracht ook voor het leerlingenvervoer expliciet regelt.

d. Recente jurisprudentie over eigen kracht is verwerkt

Strikt genomen is een apart besluit tot intrekking niet noodzakelijk; in de slotbepalingen van de gewijzigde Verordening Sociaal domein gemeente Oude IJsselstreek 2025 is opgenomen dat de Verordening leerlingenvervoer gemeente Oude IJsselstreek 2021 wordt ingetrokken. Wanneer de raad instemt met de wijziging van de ene verordening, wordt de andere dus automatisch ingetrokken. Voor de helderheid is het in dit raadsvoorstel als apart beslispunt opgenomen.

Kosten, baten, dekking

Het opnemen van vervoer naar school in de verordening sociaal domein en het wijzigen van de werkwijze heeft als doel het vervoer naar school te behandelen zoals onze visie ‘Naar het hart van de beweging’ beschrijft. Daarnaast helpt de transformatie van het leerlingenvervoer om de kosten van de voorziening beheersbaar te houden en daarmee de voorziening houdbaar te houden voor de toekomst. De transformatie betreft geen bezuiniging.

Uitvoering

Planning

Voorlichting ouders en pers (januari 2025): na collegebesluit van 15 januari zijn ouders per brief voorgelicht over het genomen besluit en de behandeling in de raad en is de pers uitgenodigd voor een persgesprek.

Behandeling in de raad (februari 2025): de wijziging van de verordening wordt voorgelegd aan de raad (6 feb commissie; 20 februari raad). Het besluit van de raad zal tegelijkertijd naar de ouders en pers gecommuniceerd worden.

Vorbereidingsfase (voorjaar tot augustus 2025): Werving en training van vervoersconsulent(en), uitwerking van nieuwe processen voor de uitvoering. De aanvraag in april zal nog lijken op de bestaande aanvraagwijze.

Eerste Implementatiejaar (schooljaar 2025/26): Introductie van nieuwe vervoersopties, formele inzet van de rol van de vervoersconsulent en tussentijdse evaluaties met inbreng van ouders en scholen.

Vervolgjaren: Ondersteuning bij zelfstandig reizen aanbieden voor leerlingen; integratie van OV-oplossingen waar mogelijk.

Personeel

De functie voor leerlingenvervoerconsulent is reeds opgenomen in de personeelsbegroting. De formatie voor de consulent vervoer naar school wordt gevonden binnen de bestaande formatie.

Communicatie/participatie

Ouders en pers worden tegelijk geïnformeerd over het besluit.

Evaluatie/verantwoording

De veranderingen gaan gefaseerd; dit betekent dat er niet één moment voor evaluatie kan worden aangewezen. Naar verwachting is er aan het einde van schooljaar 2025/2026 voldoende ervaring opgedaan met de nieuwe werkwijze (gesprekken met nieuwe aanvragers en ouders van leerlingen van 15 jaar en ouder) om te evalueren.

Bijlagen

1. Routekaart
2. Verordening sociaal domein

Burgemeester en wethouders,

Ron Frerix

Mirjam Maasdam

Secretaris

Waarnemend burgemeester

Raadsvergadering d.d.

- ☐ conform voorstel
- ☐ zonder hoofdelijke stemming
- ☐ met algemene stemmen
- ☐stemmen voor.....stemmen tegen
- ☐ aangenomen
- ☐ aangenomen met amendement.....
- ☐ aangehouden
- ☐ verworpen
- ☐ ter vergadering uitgereikt bij agendapunt
- ☐ in handen van B&W gesteld
- ☐ opmerkingen/toezeggingen.....
- ☐

Raadsvergadering d.d. 20 februari 2025

De raad van de gemeente Oude IJsselstreek,

overwegende dat

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 14 januari 2025

BESLUIT:

1. Kennis te nemen van de aangepaste routekaart Transformatie vervoer naar school.
2. De gewijzigde Verordening sociaal domein gemeente Oude IJsselstreek 2025 vast te stellen in verband met opname van de regeling voor vervoer naar school in deze verordening.
3. De Verordening bekostiging leerlingenvervoer gemeente Oude IJsselstreek 2021 in te trekken.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Oude IJsselstreek in zijn openbare vergadering van 20 februari 2025

De griffier,

de voorzitter,

M.B.J. Looman

M. Maasdam